Пам'ятайте про Україну!

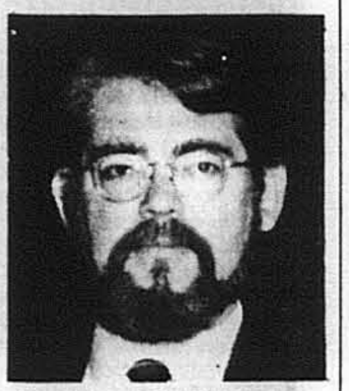
СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація
"Svoboda" 30 Montgomery St
Jersey City N J 07302
Телефони (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК XC. Ч. 43. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 8-го БЕРЕЗНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 8, 1983 No. 43. VOL. XC.

ПРОФ. Ю. ГРАБОВИЧ ОБІЙМАЄ КАТЕДРУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ГАРВАРДІ

Кеймбридж, Масс. (УНІГУ). — „Гарвардська Газета" з датою 4-го лютого ц.р. подає велику статтю про назначення д-ра Юрія Григорія Грабовича першим звичайним професором катедри української літератури ім. Дмитра Чижевського.

Проф. д-р Ю. Грабович

Унівеситетські власті, після довшого процесу шукання відповідного кандидата для обсадження катедри, під проводом президента університету Дерека Бока, вирішивши, що саме „вихованець" української програми Гарвардського університету Юрій Г.Грабович є під цю пору найкращим знавцем української і порівняльної літератур.

Доктор Ю.Г.Грабович, народжений в Кракові в жовтні 1943 року, спеціялізувався спершу в університеті Єйл в англійській літературі. Опісля перейшов до Гарварду як студент департаменту порівняльної літератури і тут написав свою докторську дисертацію під керуванням проф. Віктора Вайнтравба і проф. Омеляна Пріцака, яка була присвячена історизмові в літературі. Дисертацію захистив він в 1975 році і від року 1975-76 д-р Ю. Грабович почав свою самостійну наукову та викладацьку працю також у системі УНІГУ, де мав нагоду прочитати на семінарах велику кількість рефератів. Він опублікував в журналі „Рецензія" кілька статтей, головно про творчість Павла Тичини. Опісля став автором і членом редакційної колегії наукового журналу „Harvard Ukrainian Studies".

Молодий вчений цікавиться особливо творчістю Тараса Шевченка, до якого має новий підхід, вживаючи структуральну методу базовану на моделях з антропології і психоаналізи. Він також перший подав наукову рецензію курсу української літератури патрона Катедри української літератури проф. Д. Чижевського, яка появилася окремою книжкою у виданнях УНІГУ.

Під цю пору д-р Ю. Грабович працює над творами Пантелеймона Куліша та над польсько-українськими та російсько-українськими зв'язками другої половини XIX сторіччя. Він перебере як професор катедру української літератури в Гарварді з днем 1-го липня ц.р. в системі двох департаментів — порівняльної літератури і слов'янської. Крім того він був назначений головою слов'янського департаменту на три роки (1983-1986).

Появилася історія Архіву-Музею Альберти

Едмонтон, Альта. — Накладом Українсько-Канадського Архіву-Музею Альберти появилася 140-сторінкова праця про цей Музей-Архів, яку написав Григорій А. Йопик, ініціятор, організатор і дійсний творець цього культурного діла. Він теж його довголітній голова.

„Від давніх років я роздумував над тим, як би створити архів-музей в Едмонтоні та зібрати в ньому українські пам'ятки по наших піонерах в Канаді, а зокрема в Альберті", — пише Г.А.Йопик в початковому розділі своєї праці.

Розділ за розділом цієї історії зображує працю автора та інших відданих справі осіб і вкінці бачимо, як то з маленького потічка призбиралось велике річище музейно-архівного діла, з якого Едмонтон сьогодні може бути гордий. Тут подані дати подій, ступневі етапи розвою УКАМА, праця в реєструванні і каталогуванні експонатів, дальше влаштовування виставок, доповідей, екскурсій, зв'язків з українською спільнотою та науковими установами. Вкінці віддано належне місце для тих, які подали руку допомоги в будові музею-архіву, депозитами, чи більшими і меншими пожертвами.

Видання прикрашене численними знімками більших подій УКАМА та історичними пам'ятками української людини в Альберті. Українсько-Канадський Архів - Музей Альберти є сьогодні культурною прикрасою українського Едмонтону, який в останній декаді висувається серед українців Канади на передове місце своїми культурними здобутками.

Вступ до цієї праці написав д-р Михайло Марунчак.

Видання можна замовляти, пишуче до: Ukrainian Canadian Archives and Museum of Alberta, 9543 110 Ave., Edmonton, Alberta, T5H, 1H3.

Вийшло нове видання „Мапи мов світу"

Оттава, Онт. (Б.С.). — З появою на початку лютого цього року поправленої і переробленої „Мапи мов світу", опублікованої комішенером офіційних мов Канади М. Ялденом, закінчився довший процес, якого вислід треба уважати значним здобутком української спільноти в Канаді. Це поправне видання направило кривду, зроблену українцям та іншим етнічним групам Канади, признаючи належне місце всіх мов у сім'ї народів світу та елімінуючи дискримінаційне трактування у першому виданні цієї мапи.

В новому виданні „Мапи мов світу" зроблено ряд суттєвих змін, з яких найважніші це позначення України, Балтійських республік, Білорусі, Грузії, Вірменії та Азербайджану окремими красками, виказання мов всіх цих народів у відповідних колюмнах мовних родоводів та кодифікації мов порядковими числами для легшої орієнтації читача. Українська мова займає тепер належне їй рівнорядне місце в родоводі слов'янських мов, а окрема краска, якою позначено територію України, не залишає в читача ніякого сумніву про її окремішність.

Одночасно другу сторону мапи ґрунтовно перероблено, позначуючи на сильветках мапи Канади окремими красками ті географічні терени Канади, які є заселені мовними меншостями різного національного походження. За ключем статистичних даних перепису населення Канади за 1981 рік позначено різнобарвними точками терени заселені меншостями, матірніми мовами яких є італійська, німецька, українська, китайська і португальська. Хоч принцип, який вимагав щонайменше чотирьох відсотків населення в кожній окрузі, не дозволив виказати україномовне населення в таких провінціях, як Онтаріо чи Квебек, українське поселення в степових провінціях Канади, приблизно на лінії Вінніпеґ-Саскатун-Едмонтон, є показане правильно і виразно.

Новим елементом перевиданої мапи є факт, що в детальній статистичній таблиці подано для докладнішої орієнтації читачів всі важливіші мовні меншості Канади, число яких перевищує 100,000 осіб. Ця статистична таблиця, також основана на останньому переписі населення за 1981 рік, виказує кількість українців у кожній провінції та в північних територіях Канади і тим доповнює й уточнює дані, позначені на сильветці мапи Канади. Крім статистики про українців, в тій же таблиці подані тотожні дані про італійців, німців, китайців, португальців, голляндців, поляків і греків.

Признаючи, що комішенер офіційних мов Канади М.Ялден дотримав умов договорення, зробленого з ним в червні минулого року, перевидаючи поправлену „Мапу мов світу", треба тепер сподіватися, що це нове видання буде якнайшвидше розіслане до всіх шкіл, установ і організацій, які отримали були перше видання. Щоб запевнити те, що перше видання буде вилучене з обігу, українці Канади по всіх місцях поселення повинні поцікавитися, чи публічні школи, бібліотеки та інші установи на їхньому терені справді отримали і почали вживати нове й поправлене видання „Мапи мов світу". Всім тим, які бажають його безкоштовно отримати, слід писати прямо до М.Ялдена на адресу: Commissioner of Official Languages, 66 Slater St., Ottawa, Ont., K1A 0T8.

В Лондоні видали книжку промов Ю. Андропова

Лондон, Англія. — Совєтське пресове аґентство ТАСС, зглядно його бюро в Лондоні, поінформувало, що там появилася у видавництві Перґамон Пресс книга теперішнього лідера Совєтського Союзу Юрія В. Андропова п.з. „Вибрані промови і статті" англійською мовою.

У совєтській амбасаді в Лондоні відбулась з цього приводу велика парада і церемонія представлення книги, на якій були присутні, крім амбасадора і численних службовців, також англійські запрошені гості, між ними лідер Лейбористської партії Великої Британії Майкл Фут, голова Компартії Р. Галверсон, посли до парляменту профспілкові діячі і журналісти. ТАСС інформує, що у книзі Ю. Андропова зібрано найважливіші виступи, починаючи з 1964 року, доповіді на листопадовому (1982 року) пленумі ЦК КПСС і урочистому засіданні в Кремлі з нагоди 60-річчя створення СССР.

Політичні спостерігачі у Великій Британії і преса заявляють що совєтські речники намагаються підбудувати престиж Ю. Андропова, який, як відомо, довгі роки був шефом КҐБ і прославився жорстокими утисками проти дисидентів. Прикро, пишуть деякі англійські газети, що у цьому намаганні допомагають совєтам таки західні політики і журналісти. Наприклад, лідер Лейбористської партії, згадуваний вже М.Фут, виступаючи перед учасниками церемонії, сказав, що „рік 1983 стане роком важливих рішень для всього людства, перша і головна турбота якого — боротьба за мир, проти гонки ядерних озброєнь. У справі забезпечення мирного безядерного майбутнього нашої плянети є ще дуже багато труднощів і проблем. Допомогти подолати їх покликана публікація книги Ю.В.Андропова", — цитуючи Фута каже ТАСС.

У подібному тоні говорили також й інші „гості" у совєтському посольстві, член генеральної ради британських профспілок А.Саппер, голова Компартії та інші, які натякали „на мирні ініціятиви СССР" і висунені останньо пропозиції Ю.Андропова, які видавець „Перґамон Пресс" Роберт Максвелл назвав „щирими" і закликав Захід дати на них позитивну відповідь.

„Це ж наше нове покоління, наше майбутнє!"

Джерзі Сіті, Н.Дж. (Л. Волянська). — „Яка несподівана радість трапилася мені і всім тим слухачам, що мали щастя бути на закритому пробному концерті молоденьких кобзарів", — такі слова написав бандурист-сеньйор Роман Левицький рік тому, коли заснувався ансамбль „Гомін степів", 17-членна музично-вокальна група, складена з молодих переважно абсольвентів нюйоркської Школи Кобзарського Мистецтва (та з інших музикантів-співаків), що ось тепер вступає у свій другий рік праці, обіцяючи, що буде таких років значно більше. Будуть „навіть десятилітні ювілеї", — як це обіцяли тут півжартома, півсерйозно дві бандуристки, речниці ансамблю „Гомін степів", Ліля Опанащук і Ліда Чорна, які відвідали у четвер, 24-го лютого, редакцію щоденника, щоб розповісти про свої вже здобуті за такий короткий часу успіхи і поділитися плянами на майбутнє, особливо пляни жвавого весняного сезону, що розпочинається для „Гомону степів" за два-три тижні: поїздки до міст: Баффало 20-го березня, Вашінгтону 12-го березня, Сейнт Катаринс 19-го березня, і нарешті дебют у Ню Йорку, їхньому місті — 17-го квітня.

Адміністратори і члени ансамблю „Гомін степів" на відвідинах у „Свободі": Ліля Опанащук (зліва) і Ліда Чорна.

„Гомін степів" вилонився із славної ШКМ зовсім закономірно. Ці молоді музики навчилися всього, що в Школі можна було навчитися, і стали професійними кобзарями, які, хоч і далі афілійовані з ШКМ, але працюватимуть над своїм мистецьким зростанням вже самі, одночасно працюючи для ШКМ як інструк-

(Продовження на стор. 3)

В МОСКВІ ЗНОВУ СУДЯТЬ ДИСИДЕНТІВ

Москва. — Дисидентські джерела інформують, що в Москві, після короткої перерви, знову розпочались процеси над дисидентами.

Тим разом суд засудив одинокого „на волі" члена вільної міжнародної організації праці 37-річного Валерія Сєндєрова. Його обвинувачував прокуратор у підбурюванні совєтських робітників до страйку. Причиною до такого обвинувачення стала летючка цієї організації у якій закликалося робітників не виходити на так званий „суботник" і не працювати без винагороди у вільні від праці дні.

Крім того Сєндєрову закидали антисовєтську аґітацію і пропаґанду та зв'язки із закордонними антикомуністичними центрами, зокрема з політичною партією російських солідаристів НТС, а також із совєтськими еміґрантами в Західній Німеччині й інших країнах. Суд на Сєндєровим закінчився у понеділок, 28-го лютого ц.р. Його було засуджено на 12 років позбавлення волі.

Крім того КҐБ арештувало відомого мистця-карикатуриста Вячеслава Сисоєва. Журнал „Нюзвік" надрукував про нього довшу статтю п.з. „Карикатурист за дротами в андроповській ері", яка знайшла широкий відгук серед колишніх дисидентів на Заході. Його долею цікавляться також численні конґресмени і сенатори у Вашінґтоні і він правдоподібно буде вписаний до так званого списка президента Рональда Реґена, як чергова жертва совєтського режиму.

КОРОЛЕВА ЄЛИСАВЕТА ПІДКРЕСЛЮЄ СПІВПРАЦЮ ІЗ ЗСА

Сан Франсіско. — Президент Рональд Реґен і його дружина гостили під кінець минулого тижня 3-го березня ц.р. офіційним бенкетом королеву Єлисавету II та її мужа принца Филипа тут у музеї красного мистецтва.

В часі бенкету, на якому було 260 вибраних гостей з політичного, наукового і мистецького світів, Президент виголосив сердечний привіт достойній гості, а королева Єлисавета відповіла тепло запевняючи про дальшу повну співпрацю обидвох держав.

Бенкет — це єдина офіційна зустріч поміж Президентом і королевою тому, що королівська пара не відвідує в часі перебування на терені ЗСА столиці та Білого Дому, а обмежується лише до Каліфорнії.

Четвер 3-го березня, це був перший відносно гарний день від часу приїзду королеви Єлисавети до ЗСА тому, що досі переслідував урочистості зв'язані з її гостиною зливний дощ і бурі.

Впродовж дня королева Єлисавета і принц Филип в товаристві мейора міста Діяни Файнстійн оглядали місто і заслухали виїмки із симфонічного концерту.

САЛЬВАДОР ГОДИТЬСЯ НА ВИБОРИ В ГРУДНІ

Сан Сальвадор. — Сальвадорські офіційні особи повідомили, що тимчасовий уряд Ель Сальвадору постановив провести президентські вибори в грудні цього року, а не в березні наступного.

Рішення уряду Ель Сальвадору наступило після того, як Адміністрація Рональда Реґена звернулася до Ель Сальвадору з порадою приспішити дату виборів для того, щоб показати готовість і зобов'язання лідерів Ель Сальвадору виконати обіцяну передачу влади в руки законно вибраним народом демократичним органам і таким чином допомогти Адміністрації переконати Конґрес схвалити додаткову військову допомогу для Ель Сальвадору в сумі 60 мільйонів долярів.

Подробиці рішення про перенесення дати виборів будуть опубліковані правдоподібно в неділю, 6-го березня, день приїзду до Ель Сальвадору Папи Івана Павла II.

Інше важливе рішення уряду Ель Сальвадору відноситься до земельної реформи. Як уже повідомлялося сальвадорські селяни вимагають продовження закону про розподіл землі селянам. Уряд задовільнив вимогу селян і продовжив чинність закону ще на 10 місяців.

У світі

ПРЕЗИДЕНТ КИПРУ Спирос Кипріяну прибув у четвер, 3-го березня, до столиці Греції Атен для ведення переговорів відносно проблем Кипру. На летовищі в Атенах Кипріяну зустрічали прем'єр-міністер Греції Андреас Папандреу та члени його соціялітичного уряду. Це перші відвідини Греції президентом Кипру від часу його переобрання президентом 13-го лютого цього року.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ПОГАНУ погоду, понад 80,000 греків, які є проти встановлення американських військових баз на території Греції, зібралися на головній алеї Атен в четвер, 3-го березня, на віче протесту, організованому правлячою соціялістичною партією, комуністами і незалежною групою. Це перший раз від часу перейняття влади соціялістами 16 місяців тому соціялісти відкрито приєдналися до комуністів на такій демонстрації.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ Державного департаменту, Ортензії Буссі Альєнде, вдові колишнього президента Чіле Сальвадора Альєнде, відмовлено видати візу на в'їзд до ЗСА. Альєнде, чоловік якої загинув під час державного перевороду в 1973 році, мала намір приїхати до ЗСА у п'ятницю. Вона живе в Мехіко Ситі. Їй відмовили видати візу „тому, що її приїзд та публічні виступи були визнані шкідливими для інтересів ЗСА", — заявив речник Державного департаменту.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІНДІЇ Індіра Ґанді дала наказ військам вступити в збунтований північносхідній стейт Індії Ассам і навести порядок. Війська уповноважені арештовувати всякого заколотника і робити обшуки без спеціяльного дозволу прокуратури.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ Джиммі Картер, перебуваючи тепер зі своєю дружиною Розалин у Єгипті, заявив, у присутності єгипетського президента Госні Мубарака і спеціяльного амбасадора ЗСА на Близькому Сході Филипа Габіба, що Ізраїль, Сирія і палестинці повинні покинути Ливан і забрати з тієї країни усі свої військові сили. Дж. Картер був архітектом договору підписаного трьома країнами у Кемп Дейвиді, ЗСА.

Г. КОЛЬ ВИГРАВ ВИБОРИ

Бонн, Західня Німеччина. — Канцлер Західньої Німеччини Гельмут Коль і його консервативна коаліція здобули в неділю, 7-го березня, у виборах вирішальний мандат правити Західньою Німеччиною наступні чотири роки.

Гельмут Коль

У виборах до парляменту одним із основних питань яких було розміщення американських ракет в Европі та тісніші зв'язки з НАТО взагалі, Коль і його проамериканська християнсько-демократична партія здобули 244 місця в 498-членному парляменті, отримавши 48 відсотків голосів.

Згідно з попередніми офіційними даними, проголошеними Федеральним бюро виборів мала партія вільних демократів, молодший партнер в уряді Коля, здобула 34 місця, тобто 6,9 відсотка голосів, забезпечуючи коаліції поважну більшість.

Опозиційна партія соціял-демократів, яка обвинувачувала Коля в намаганні здобути мандат схвалення розмістити в Західній Німеччині американські ядерні ракети середнього засягу, потерпіла поразку, яка вважається найбільшою від 1961 року, здобуваючи 38,2 відстока голосів і 193 місця в парляменті.

Партія так званих „зелених", яка була основана чотири роки тому і яка виступала за вихід Західньої Німеччина з НАТО і проти розміщення американських ракет на території Західньої Німеччини, здобула представництво в парляменті вперше, отримавши 5,6 відсотка голосів, якраз потрібних у правилах щодо виборів понад п'ять відсотків і здобула 27 місць.

Згідно зі системою пропорційного представництва мінімальна перемога „зелених" перешкодила християнським демократам здобути абсолютну більшість у парляменті.

В Америці

ЕНН БИРФОРД, адміністратор федеральної Аґенції для охорони довкілля заявила своїм найближчим співробітникам, що вона вже раніше рекомендувала президентові Роналдові Реґенові дати дозвіл членам шістьох комісій Сенату і Палати Репрезентантів, які перевіряють справу функціональности ЕПА і евентуальної її пов'язаности із зацікавленими компаніями, на перегляд всіх документів Аґенції, але Президент не зробив цього тому, що послухав нефахових порад деяких своїх дорадників і Департаменту справедливости. В кінці минулого тижня речник згаданого Департаменту заявив, що його службовці не будуть більше боронити Енн Бирфорд перед її евентуальним покликанням на свідчення перед конґресовими комісіями. У вашінґтонських колах ходять неперевірені поголоски, що існує можливість її резиґнації з посту адміністратора.

АДМІНІСТРАЦІЯ ХАРЧІВ і ліків перестерегла населення, головно в стейті Мишиген, щоб воно остерігалося від закупу риб наловлених в озерах південного Мишигену, бо дослідники виявили в рибах велику дозу діоксину, шкідливої хемікалії, яка може викликати різні, головно шлункові хвороби. Перевірку риб з цих озер переводили спеціялісти мишиґенського стейтового університету у порозумінні зі згаданою федеральною Адміністрацією. Університетські речники заявили, що ця справа потребує дальших дослідів і тому пересторогу треба вважати як тимчасове явище.

ШІСТЬ ДЕМОКРАТИЧНИХ кандидатів на президента у виборах в 1984 році, чотири зголошених і два незголошених, але зареєстрованих в партії як кандидати, прибули до Бостону в Массачусетс, щоб допомогти стейтовим чинникам зібрати принаймні 200,000 долярів на передвиборчі цілі. Усі вони зустрінулись з місцевим сенатором і в минулому одним з кандидатів на це високе становище Едвардом Кеннеді, який публічно зняв свою кандидатуру тим разом, але в політичних колах говориться, що він кандидуватиме в 1988 році. Сен. Е. Кеннеді заявив у розмові з кандидатами, щоб вони не відступали від зобов'язання супроти біднішого прошарку населення, яке дивиться на Демократичну партію, як одинокого рятівника. Загально думають, що демократи все таки використовуватимуть у своїй передвиборчій кампанії економію, безробіття, рецесію тощо, не зважаючи на загальне поліпшення економічного стану.

ТРАДИЦІЙНА ПАРАДА В НЮ ЙОРКУ з нагоди свята св. Патрика, яку, як відомо, влаштовують ірляндці, очевидно з участю всього населення і численних церковних та політичних діячів, увійшла в нову стадію контроверсії. Раніше, від участи в параді відмовився нюйоркський сенатор Даніель П. Мойниген з тієї причини, що організаційний комітет призначив головним маршалом паради Майкела Фленнері, симпатика Ірляндської Революційної Армії, який свого часу був обвинувачений за доставу зброї до Ірляндії для місцевих підпільників. Посадник міста Едвард Кач натомість не тільки заявив свою готовість маршувати у параді 17-го березня, але закликав інших офіційних осіб до участи. Багато ірляндців тепер критикують поставу сен. Д. Мойнигена і тих, які його підтримують.

СПЕЦІЯЛЬНА КОМІСІЯ, яка перевіряла справу великої ґазолінової пожежі Тексако в Нюарку, Н.Дж. дійшла до висновку, що причиною цієї катастрофи було недбальство людей, які наглядали за функціональністю бензинового складу. Компанія покищо звільнила з праці п'ятьох осіб, сімох завісила в праці, а декілька осіб знаходяться під слідством.

ПОЛІТИЧНІ КОЛА У Вашінґтоні, зокрема республіканці, побоюються, що існуючий конфлікт між двома найближчими співробітниками президента Роналда Реґена, шефом штабу Білого Дому Джеймсом Бейкером і довголітнім політичним дорадником Президента Лином Нофціґером, може розвинутися у затяжний конфлікт в результаті якого фахові і найкращі співробітники цілковито відійдуть від політичної праці і покинуть службу в Білому Домі. Це, на думку багатьох політичних спостерігачів, було б катастрофальне для Республіканської партії, яка почала збирати всі сили до чергових федеральних виборів і евентуального перевибору Р.Реґена президентом країни.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Допомога Америки закордонові

Наполеон сказав, що для ведення війни треба трьох речей — грошей, грошей, грошей. Але грошей треба також для збереження миру. Поминаючи власний військовий бюджет, бюджет на оборону своєї країни, треба теж видаткуватися на тих дійсних і потенціяльних союзників, які належать до категорії держав бідних і несамовистачальних. Америка належить до категорії держав багатих і такою вона є в опінії світу без уваги на те, чи в Америці самій існує економічна криза, чи панує надмірний добробут.

На 1984 рік Уряд пропонує суму 14,5 більйона долярів. Рік-річно повторяється ця сама історія: Уряд вимагає від Конґресу поважної суми на допомогу закордонним країнам, Конґрес старається ту суму якмога зменшити, арґументуючи завжди внутрішніми потребами власної країни. І те саме стосується нового бюджету.

У минулому тижні державний секретар Джордж Шулц рішив підготовити собі атмосферу для кампанії в Конґресі першим у цій справі публічним виступом поза Конґресом, в Атланті, Джорджія. Шулц подавав конкретні статистичні дані, які суми видають американські громадяни на різні свої потреби, але й забаганки і в якій пропорції ті видатки стоять до потреби допомоги тим країнам, які є або можуть стати американськими союзниками. І закінчив Шулц свою промову відкликом до слів колишнього державного секретаря Діна Раска: „Воля не є безплатною".

У 1981 році ЗСА видаткували на закордонну допомогу, з підкресленням, що ця допомога пов'язана „з безпекою" ЗСА, 2 більйони долярів, крім окремих 474,972 долярів за двосторонньою" умовою. У тому минулому році буквально 118 країн у всьому широкому світі отримали більшу чи меншу допомогу від Америки: як беззворотний даток, як зворотну позичку з найнижчими відсотками, готівкою або товарами — зброєю різних родів і видів, машинами, харчами. Найбільшу допомогу отримав Ізраїль разом на суму 1,798,000.000 долярів, опісля Єгипет, але між тими, що дістали допомогу були й сателітські країни Польща, Мадярщина і Румунія та навіть на невелику суму СССР (машини).

Коли Америка допомагає фінансово закордонним країнам, то робить це для скріплення тамошнього, прихильного Америці, режиму, або створення у даній країні атмосфери, в якій можна дану країну собі прихилити. Це стосується особливо так званого Третього світу, ніби невтрального, за який іде затяжна дипломатична боротьба між ЗСА і СССР, з тією різницею, що СССР послугується ще або шантажем, або просто фізичною силою, як у випадку Афганістану, Анґолі, Етіопії чи, на американському континенті, Нікараґуа. Є у світі такі бідні країни, що вони раді би брати допомогу від кожного, хто дав би. Допомога від Америки має на цілі забезпечити мир, — допомога від Совєтського Союзу безпосередньо і невідхильно пов'язана з перетворенням даної „обдарованої" країни у свого сателіта з націленням на „угроблення" вільного світу. Деякі країни того Третього світу свідомі, що ЗСА не хоче заганяти їх в рамена Москви. Практично — існує тонка межа між просьбою чужої країни допомогти їй та між шантажем: якщо не отримаємо такої то допомоги від ЗСА, то звернемося за нею до Москви.

Американська закордонна політика має тепер кілька найбільш актуальних запальних пунктів у світі. Найперше — замирення на Близькому Сході, на перешкоді якому стоїть непоступливий екстремізм ізраїльського уряду Менахема Беґіна, який боїться створення „батьківщини" для палестинців, а без розв'язки палестинської проблеми і без відкликання з Ливану всіх чужинецьких військ (Ізраїля, Сирії і загонів палестинців) Близький Схід буде, як тепер, бочкою пороху. Другий найболючіший пункт — це Ель Сальвадор у Середущій Америці та взагалі експорт комуністичної революції, ведений під керівництвом з Москви почерез Кубу Фіделя Кастра. Начальна проблема взаємин із СССР залишається незмінною, бо чи це Сталін, Хрущов, Брежнєв чи тепер є Андропов — характер і політичні цілі СССР залишаються незмінними. Тому ЗСА далі вважають НАТО за найкращого ґаранта миру — а це також коштує.

КОМАНДУВАННЯ ІЗРАЇЛЬСЬКОЇ армії повідомило під кінець минулого тижня, що на західньому березі ріки Йордан араби обкидали камінням ізраїльські автомобілі і поранили одного вояка та одного поліцая, пошкоджуючи понад десять автомобілів.

М. Бескид

ПАНОРАМА ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

До Латинської Америки зараховуються не тільки держави Південної Америки, а всі держави еспаномовного світу, до яких належить також Венесуеля та Мехіко, що находяться на континентах Центральної та Північної Америки, та загально нараховують коло 20 самостійних держав. З них деякі, як Бразилія нараховує понад 8,500.000 квадратових кілометрів поверхні, а знову деякі як Арґентина, Болівія, Перу та Чіле посідають великі природні багатства, але всі вони мають великі заборгування, що паралізує їхню розбудову та утрудннює належне використання їхніх природних та мінеральних багатств, і з тих то причин вони зараховуються до так званих недорозвинених держав, бо не зважаючи на свої багатства, вони не спроможні забезпечити прожиток свого населення, яке, не зважаючи на недостачі, має найвищу скалю приросту населення, що в заокругленні досягає 500 мільйонів душ.

Найбільше заборгування в долярах має Мехіко, друге місце займає Бразилія, а третє Арґентина, яка має 450,000 мільйонів боргу в долярах а також найвищу скалю інфляції, що подібно як колись у деяких державах Европи, все рахується на мільйони, бо навіть робітник заробляє 10 мільйонів пезів денно, але це не вистачає на мінімальне прожиття його родини. З тих то причин Арґентина плянує увести зміну валюти, обнижуючи її на 4 зера так, що теперішній мільйон буде мати вартість одного пеза, що мав би ввійти в обіг уже з днем 1-го березня біжучого року.

Диктаторські військові уряди не можуть дістати довгореченцевих долярових позичок, а не маючи хоч би позичених фондів — нема і змоги вести розбудову державного апарату, а в додатку населення майже увесь приватний капітал вивозить за кордон та вльоковує його в чужинецьких банках та в чужій валюті. З тих то причин в майже усіх державах, а головно в Арґентині відчувається брак готівки. Банки, щоб мати запасовий капітал, платять за складені в них гроші високі відсотки бо аж 125 відсотків в річному відношенні, що становить більше як 10 відсотків місячно. Але й така висока ставка відсотків не приносить покриття, бо постійна і надзвичайна інфляція обезцінює вартість валюти і то до таких розмірів, що це руйнує також торгівлю, бо коли проданий товар із 50 відсотками заробітку не дає змоги закупити таку саму кількість нового товару, бо його ціна на протязі лише трьох місяців піднеслася потрійно. В таких відносинах хронічної інфляції та застрашаючого обезцінення валюти не може розвиватися торгівля і промисловість, бо їхнє існування виходить дефіцитове. В додатку, в більшости держав Латинської Америки немає стабільности валюти і з тих то причин усі ціни товарів першої потреби числяться на рахунок долярів, що їх не завжди є нагода набути, — бо населення не складає своєї валюти, а викуповує доляри, ціна яких постійно зростає, та тим самим дає запоруку, що складені ощадності в долярах не тратять на вартості. Така нестабільність валюти витворює не лише брак долярів, а також спричинює існування чорного ринку. бо коли урядова ціна одного доляра виносить 55,000 пезів, то на чорному ринку за нього платять 75,000 пезів, а найгірша проблема в тому, що набуття долярів в офіційній ціні є обмежене, коли на чорному ринку їх не бракує, бо спекулянти їх пропихають, збиваючи маєтки, але і їх вони з держави вивозять, щоб приховувати нелеґальне їх збагачення.

Від деякого часу в державах Латинської Америки позначається новий курс нормалізації та уздоровлення, що змагає до всебічної розбудови тим, що поступово починають творитися конституційні уряди, проголошуючи всенародні вибори, які уводять парляментарну систему правління на місце дотеперішніх військових хунт, які не осягнули пропонованих постулятів та не здобули собі підтримки населення, а викликали в нього недовір'я, а навіть і ненависть, що спричинило внутрішні тертя та тероризм, за якими йшла інфляція, заборгування та безробіття, що викликало серед населення не лише незадоволення, але й економічний занепад.

Пресові звідомлення вияснюють, що конституційні вибори переведено в Бразилії, Уруґваї, Болівії та Колюмбії, а тепер плянуються вони в Арґентині а може навіть в Чілє, яка має рівнож фінансові труднощі, що змушує військовий уряд ген. Піночета шукати виходу, а навіть шукати мирного полагодження прикордонного конфлікту з Арґентиною, бо воєнні спроби зроблені недавно Арґентиною за острови Мальвінас, показалися дуже коштовні та надто скомпліковані, що рівнож підриває престиж військових президентів та їх урядів, яких тепер пляново переноситься на задній плян. Вийняток становить тільки Парагвай, де 70-літній ген. Альфредо Строснер, німецького походження, вже 29 років є президентом цієї країни і в відбутих тепер виборах його переобрано на досмертний пост президента, бо його опозиція постійно зменшується. За час свого урядування ген. Строснер осягнув значне економічне скріплення свого двомільйонового населення, а як завершення — біля кордонів із Бразилією на ріці Парана ці дві держави спорудили величаву гидростанцію, яка є одною з найбільших існуючих тепер „репрес", яка продукує електрику, а при тім там створено штучне озеро, яке має 14,000 квадратових кілометрів поверхні, де буде уведений рибний промисл, а рівночасно там створено новий туристичний осередок на прикордоннім трикутнику трьох держав — Арґентини, Бразилії і Параґваю, де недалеко є водоспад Іґвасу, що є також туристичним осередком в якому є летовище, де причалюють літаки всіх головніших світових потуг.

Не зважаючи на нестабільність та інфляцію, деякі держави Південної Америки як — Арґентина, Параґвай та Бразилія побудували гидроелектричні станції, а ще мають кілька заплянованих, але їх будову не переводять, бо нема змоги дістати позичок на цю побудову, диктаторські бо уряди генералів не мають креди-

Продовження на стор. 3)

Ол. Зозуля

Пропаще дитинство

У селі Скворцівці довгі роки животів немічний колгосп. Через хронічні збитки його ліквідували та назвали — Радгоспом, а колгоспників нарекли робітниками.

Директором радгоспу призначили правовірного комуніста і наказали поударному здійснювати Продовольчу програму.

Скориставшись з такої переміни, деякі селяни, а зокрема молодь, почали втікати до міста, що створило нестачу робочих рук. Щоб вийти із скрути, спритний директор знайшов вихід: 110 гектарів виноградника закріпив за школою, учні якої виконують весь виробничий цикл від початку і до кінця.

— Як це так? Діти ж мусять вчитися, — запротестували батьки.

— З дітей треба виховувати хліборобів, — відповів директор. — Після школи можна три-чотири години попрацювати.

А на винограднику роботи он скільки: підсапати кущі, підв'язати, обрізати. потім зібрати, посортувати. Старшоклясникам, ще сяктак, а малюкам важко. Але наказ!

На свинарнику, ще гірша скрута. Свинарниця Надія Зотова має йти на пенсію, а замінити нема ким. Щоб заохотити молодь доглядати свиней, директор наказав Надії в старших клясах провести заохочуючи бесіду. Зайшла вона до кляси, глянула на учнів і мовила:

— Ну, що я скажу про свою роботу: брудна, важка. Я уже 15 років працюю у цих умовах. Доглядаю 500 свиней...

Й одразу репліка:

— Не вистачало нам ще цього. Киснути замолоду у фермівській грязюці.

Бесіда свинарки ще більше наполохала випускників, що нишком лишали село. Та директор десь вичитав, що хліборобів треба виховувати з дитинства. Отож викликав він до свого кабінету завідуючу дитячим садком Ганну Олексіївну.

— Ви учите дітей співати та малювати, а нам треба виховувати хліборобів. Треба, щоб діти вчилися саджати дерева, вирощувати городину, доглядати кролів, курей...

— У нас товаришу директоре дитячий садок, а не ферма. Де ви таке бачили, щоб у наш час діти працювали!

Наказ директора стривожив виховательок та матерів. Няня Сидоровна ображено розвела руками.

— Навіщо у дітей забирати дитинство?

Але директор настояв на своєму, і для дітей виділив ділянку землі.

...Настала весна. До радгоспу прибув кореспондент журналу „Вітчизна" Іван Бєлоіванов. В його присутності виховательки розділили дітей на ланки, і почали сіяти редьку; одні діти робили рядки, другі сіяли, треті землю загортали, а інші носили воду.

Кореспондент зліпив восьмисторінкову розповідь про бригаду дитячого садочка, і, щоб звучало романтично, закінчив такими перлами:

Ганна Олексіївна покликала:

— Володю, Петрику, Олексо, змініть відерця на поливальниці і допоможіть дівчаткам. Петрик зауважив, що втомилася Ганя, і, підбігши до неї сказав:

— Дай мені твою поливальницю, я попрацюю, а ти відпочинь. Туполобий кореспондент не зрозумів, що дітей обкрадено, силою віднято в них найдорожче — радість дитинства.

Але писаку це не цікавить. Він відгукнувся на заклик партії і за це отримає належних йому 5 карбованців гонорару.

Леся Стадниченко

КОЗАЦЬКІ ЗНАМЕНА ПІД ВІДНЕМ

У зв'язку з близькими святкуваннями річниці бою під Віднем, не без причини насторожилась і затривожилась у вільному світі наша спільнота, готова боронити наше добре ім'я, не допускати до нехтування нашою історичною правдою. Австрія і вся християнська вселенна, очолювана апостольською столицею, буде відзначувати 300-річчя перемоги над турками з не абиякою увагою. Дуже хотілося б вести перед у тих святкуваннях нашим сусідам полякам, у яких коротка і селективна пам'ять ніяк не дозволяє признати нам, їхнім колишнім союзникам нашої допомоги для них у нелегкій у той час, розв'язці політичного і мілітарного конфлікту. Це нічого нового, бож у поляків — це вже не поодинока, окрема ознака дуже небезпечної для них недуги, але наявний, довготриваючий синдром. До певної міри зрозуміло, що з багатьох причин, наприклад, затаюється або згадується дуже дискретно про коляборацію мадярів з турками в той час, коли ті останні маршували на австрійську, осоружну їм, мадярам, столицю.

Добре, що ми наполегливо і уперто перевіряємо і вишукуємо всі доступні нам джерела-факти, що мають будь-яке співвідношення до важливої для нас знаменної події. Використовуймо всі нагоди, де тільки зможемо, щоб промовити переконливо до приспаного сумління християнського світу.

У нашому ж шуканні за ключовими свідками і доказами, слід було б згадати про один незвичайний документ, який усім зацікавленим святкуваннями особам легко буде відчитати.

Він приміщений на видному місці у Ватиканському музеї в Римі і розписаний чітко універсальною мовою — відомою для всього людства — мовою і азбукою спостережливої кисти. Це знана картина талановитого маляра Яна Матейки — „Ян Третій Собєський під Віднем".

Сам Матейко, відомий майстер історичної картини, мистець хоч трохи неясного національного походження став вірно на сторожі-службі польській історії. У тому і нам зробив немалу прислугу, а радше належність. Монументальна картина „Соб'єський під Віднем" — справжній тріюмф польського „оренжа і польської корони. Картина багатолюдна — побідник-монарх, пишне лицарство, багатство добичі, турецькі трофеї...

Але хіба дуже зизе око не догляне, що картина суто замаяна козацькими бунчуками, — не помітить хвацького воїна, якого мистець приодів уміло у козацький таки жупан — нічим не схожий, ніде правди діти, на польський контуш.

Думаю, що картину сміло можна уважати документарною.

Варта було б пригадати про те, хоч це справа може і другого порядку, як вирішили польські патріоти під час Другої світової війни врятувати від німецької нищівної руки відомий „документ" і невигідний свідок тевтонської неслави, картину повище згаданого мистця Матейки — „Пруська чолобитня" (голд пруські). Образ було старанно порізано на куски і заховано на час війни в засекречених місцях. Сьогодні врятовану і бездоганно відновлену картину подивляє з гордістю і надією молоде польське повоєнне покоління. „Нашу ж" картину „Собєський під Віднем" таки не можна буде, як невигідного свідка, почетвертувати чи сховати. Вона може стати під час святкувань навіть центром уваги!

Відносно „пруської чолобитні", може і її ніколи не було б, якщо б вигідно забуті хоробрі русичі, допомагаючи полякам — „не зарилися б були по-коліна у землю" під славнозвісним Ґрунвальдом — як 273 роки пізніше козаки під Віднем.

Зовсім не зле понарікати трохи поможи собою, як каже дехто, „переконувати себе самих в тому що вороги нас б'ють". Конечність виговоритися є не тільки полегшою для нас, психічним відпруженням, але звичайно конструктивним чинником, збудником і поштовхом до важного почину.

Прислухаймося ж уважно до ділового заклику у нашій пресі (О. Т.). Спішім на допомогу моральну і матеріяльну нашим віденцям, які приготовляються взяти активну участь у святкуваннях.

Помер А. Кестлер, автор книжки „Темрява опівдні"

Лондон, Англія. — Тут відібрав собі життя враз із своєю дружиною широко відомий письменник, автор 30-ти книжок, в яких виразно виступав проти тоталітарного, а зокрема совєтського режиму, Артур Кестлер.

Народжений у Мадярщині в багатій жидівській родині, А. Кестлер молодою людиною захопився сіоністським рухом, а відтак большевистською революцією і став членом комуністичної партії. Однак, після декількох років він розчарувався совєтським режимом і став його гострим критиком у своїх писаннях. Найславніша з його повістей — це „Темрява опівдні", яку він видав ще у 1940 році, доказуючи на переживаннях свого героя Рубашова, велику небезпеку совєтського режиму і його морального тиску.

Цікаве, що А. Кестлер у своїх повістях та есеях був постійно віщуном того, що прийде. Наприклад, у своїй книжці п.н. „Доба бажань" він у 1950 році віщував вже упадок культу Сталіна, він також перший вживав окреслення „баланс терору" для геополітичної ситуації в світі після Другої світової війни.

В останніх роках свого життя писання Кестлера були радше філософічного характеру а не політичного. Все ж ціла його творчість та сила його інтелекту були звернені проти комунізму, а особливо був він противником комуністичних симпатій серед інтелектуалістів західнього світу, та разом з Орвелом та іншими подібно-думаючими старався заложити протикомуністичну організацію інтелектуалістів.

Мирослав Борисюк

СУСПІЛЬНО—ДЕРЖАВНИЦЬКІ ПОГЛЯДИ Т. ШЕВЧЕНКА

I

Споконвіку було Слово,
І слово було в Бога, —
І Слово був Бог, —

Воно було споконвіку у Бога, —
Усе через нього постало, —
І без нього ніщо не сталось, —
Що лиш постало.

Святий Іван — орел між євангелистами — возноситься до небесних висот та подає відвічне Боже походження Слова. Споконвіку, коли ще нічого не існувало, Слово вже було в Бога. Це слово вічне, бо було в Бога. Воно зродилося з думки як воплочена Божа премудрість, воно як вислів Божої істоти перейшло в творчу силу, тож вся вселенна видима й невидима — це звершення Слова. І Христос — воплочене Слово, і слово Христа діланням Святого Духа перейшло в нас Його наукою, чудами, терпінням, смертю й воскресінням, слово це проявилося в Апостолах й учнях Христових.

Світ, затумачений земними пожаданнями, не пізнав Слова свого Бога; ще гірше, не прийняв Слова Божого-Христа, а навіть посмів знищити Його, прибивши до Хреста. А Він воскрес, а тим, що повірили в Нього, дав силу стати Божими дітьми, які пізнали Його Слово й возвеличали діла Божі і Христа — Його Слово.

У нашому непідробленому простому понятті ці сказані тут думки-слова можна перелити на зображення того, що сталося із словом нашого національного велета, генія й пророка Тараса Шевченка.

Є два основні носії духової творчости й розвитку народу — Дух-Слово й Людина. Доки вони з'єднані разом, творять життя, змагаються за те, щоб народ посувався вперед, розвивався, ріс і міцнів; щоб діяв і творив свій політичний організм, свою державну силу й ніколи не корився насильству.

З нашим народом так було й є сьогодні. І коли наш відвічний ворог — Москва знов ударила, знов у тюрми запроторила українську людину, намагаючись разом з нею вбити її творче слово, її невмирущого духа. Тому-то й у відповідь по всій українській землі продзвеніли гартованим крицевим гомоном слова: „За правду будемо битись!"

І коли ми в цих днях Шевченкових громадно збиратимемось, щоб вшанувати пам'ять пророка-борця, що бився за правду, то хай і провідним кличем цього часу стане саме це гасло: За правду будемо битись.

Бачимо всі, що в обставинах тяжких політичних переслідувань і жорстокого терору витворилася там, на Україні, нова інтеліґенція, повна революційної енергії, яка високо підняла гасло „Свобода українському народові, свобода українській людині", й у своєму героїчному змагу зриває до боротьби приспані й затуркані червономосковським рабством маси. А серед неї перед ведуть кадри нових діячів культури — Патріотів-мучеників, яких не змогли вже знищити ні послабити дикі переслідування, вивози, катування. Вони до фанатизму віддані народній справі, вони — борці нескорені. Їм іде про створення правильної ідеології, що промощувала б шлях цій боротьбі, наближала б перемогу, стежачи за кожним словом демократичних держав Европи й Америки. Не диво, що ці нові письменники вивчають нові ідеології в европейських країнах, адаптуючи, а радше — створюючи свої власні теорії, питомі історичним і політичним особливостям нашого народу, що в головній мірі мали б бути звернені на визволення з-під московської кормиги й червоної тиранії.

Світогляд Тараса Шевченка, взявши до уваги його суспільні, політичні і філософічні думки, розвивався під впливом західньоевропейської літератури першої половини XIX віку, що відкрито виступила проти царсько-монархістичної ідеології, проти самодержавства, на захист народу проти соціяльного рабства-кріпаччини та національного гніту. Твори письменників того часу були гострим засудженням існуючого феодального ладу, закликом до рішучої боротьби проти скостенілих економічних, політичних і національних відносин.

Це була філософія критичного реалізму, що віддзеркалювала життя простої людини, відображала дійсність соціяльного поневолення та ідеалізувала боротьбу всіх народів за визволення, ставлячи на першому місці гідність і пошану до простої людини, якій треба було дати в першій мірі освіту, а з тим — людяні права.

Думки у творах Шевченка взяті з модерної філософії, що в той час виражали живий і чистий ідеалізм з його релігійним поняттям, що людина, як реальний твір Бога, має чисту, нічим не зіпсовану душу, гострий розум і моральну красу, має велику благородну мету: працювати для прославлення свого Творця. Тому ці думки, що ми читаємо у Шевченка, не протиставні цим ідеальним поняттям — вони є змістом і рушійною силою кожної творчої людини. „Великий творець ні одної риски не зробить без сповнення творчости, так полум'яний поет, як глибокий мудрець, серцевидець, втілює свої удухотворені думки у форми непорочної, вічної істини. У поета натхнення і захоплення йдуть із глибини Духа, від Божества, і зроджують глибоке поняття розуміння життя, людей, природи, що міняється за законами свого Творця". (Т. Ш.)

Шевченко спеціяльних філософічних есеїв не писав, а проте аналіза його творчости, особливо ряду висловлених ним думок з питань літератури, історії і громадського життя дає підставу зробити висновок про його філософічні поняття, які він втілював у свою поетичну творчість.

В основному його суспільно-політичні переконання наростали в обстановці того, що він бачив, зазнав, переживав, Кріпацтво, сваволя поміщиків, биття, продажність, зрада й темнота плюндрували сучасну поетові Україну, калічили фізично й духово ввесь наш народ так, що тодішнє життя народу й України було одною великою ґеґенною.

(Продовження буде)

„Це ж наше нове...“

(Продовження зі стор. 1)

(Фото: Осип П. Старостяк)

Ансамбль „Гомін степів“: перший ряд сидять (зліва): Ліля Опанащук, Ірка Івасишин, Марта Йовик, Микола Дейчаківський, Юліян Китастий, Тарас Павловський, Ліда Чорна, Наталка Павловська, Оля Ходоба; другий ряд: Іван Лехіцький, Зенон Бахір, Христя Баранська, Михаїл Невмержицький, Ярко Саленко; відсутні на знімці: Наталя Дмитріюк, Наталка Гончаренко, Юрко Кулій.

тори-вчителі для яких понад 50 учнів Школи Кобзарського Мистецтва. Про кожний крок Школи знає українське громадянство завдяки багаторічному невтомному адміністраторові ШКМ Миколі Чорному, який не припиняє ні на хвилю ширити добре ім'я бандурі й кобзарям, віддавши своє серце чарові бандури, прадавньому українському інструментові. Його кроками пішли і молоденькі його обидві доні, особливо молодша Ліда.

Л. Чорна і Л. Опанащук уділяють ансамблеві левину частину свого вільного часу, якого в них небагато: Л. Чорна студіює третій рік політичні науки і музику в Нюйоркському університеті, а Л. Опанащук працює на відповідальній посаді як бизнесовий дорадник у фірмі. Сама вона з Баффало, закінчила там студії бизнесової адміністрації і музики. Так зрештою поступають всі інші члени Ансамблю: вони музиканти, грають — дехто з дитинства — на бандурі, і майже всі вчилися гри на фортепіяно та на інших інструментах. Вони обдаровані добрими голосами — це вимога для членства в Ансамблі.

„Гомін степів“ співає без дириґента, як це було завжди звичаєм капель бандуристів („до-Божикового періоду“). Цікаво, що відсутність дириґента найбільше зауважують глядачі під час концертів, її схвалюючи. Взагалі відгуки про виступи протягом минулого року були прихильні, а часто — навіть ентузіястичні. В ансамблі вік кобзарів — від 17-го року життя до 28-ми. В репертуарі кілька десятків пісень і не самих українських, хоч ці переважають. Грає ансамбль теж західньо-европейську музику, а навіть американську, бо має на меті йти назустріч і баженням української авдиторії, а також нести бандуру і пісню під бандуру неукраїнському глядачеві. Досвід з цим досі є найбільш підбадьорливий — вони стоять на порозі завоювання і неукраїнської публіки.

Музичним керівником „Гомону степів“ є Юліян Китастий, нащадок кобзарської спадщини кількох кобзарів Китастих. До мистецької ради Ансамблю входять також Іван Лехіцький і Наталка Павловська. Від цих трьох кобзарів залежить вибір репертуару, хоч всі інші члени ансамблю теж можуть висловитися в процесі праці над програмою — за чи проти — і це „по-демократичному“ береться до уваги, — каже Ліда Чорна.

Із почутого видно, що ансамбль обрав собі добру і вірну дорогу вже з самих початків. До речі, ініціятива утворення окремого ансамблю належить також Ю.Китастому і Л. Опанащук. Це було тоді, коли треба було готуватися до Українського дня в Ратґерс університеті, де проходив амбітний і успішний проєкт „Громада: українське народне життя в Ню Джерзі“, 27-го березня 1982 року. Треба було там дати сутонародну українську музичну програму, до чого найідеальніше надавалася якраз кобза-бандура.

Молоді кобзарі понад усе люблять музику, спів і свій прастарий український інструмент. Співають члени ансамблю не тільки в „Гомоні степів“ — велика частина з них співає в такій вокально-музичній одиниці в Ню Йорку, як відомий ансамбль „Промінь“, де, — каже Л. Опанащук, — чотирнадцятеро молодих українок і українців мають нагоду ще більше шліфувати виконання української пісні.

На спів і на гру йде ансамблеві „Гомін степів“ яких п'ять-шість годин кожної проби.

Відбувають проби щотижня, а часом і двічі, хоч кожна і кожний працюють чи студіюють. Вони теж не живуть в одній місцевості, але влаштовуються так, що збираються групами по кілька разом і вправляють меншими гуртами, а потім з'їжджаються всі разом для спільної проби. Дисципліна в них на високому рівні: на всі проби явка обов'язкова. Репертуар росте з кожним днем український-клясичний і сучасний, і Бах, Моцарт та інші композитори світу. Для самих молодих виконавців-кобзарів — це незвичайний досвід, а для слухачів — велике емоційне переживання.

Речниці „Гомону степів“ розповідають радо і охоче про всі інші події в їхньому змістовному і багатому на цікаві епізоди житті. А прощаючись, згадують про те, що вони радо приймають запрошення на різні імпрези не тільки в метрополітальному Ню Йорку й околиці, але і на виїзд, про що, зрештою, свідчить їхній перший рік, протягом якого вони встигли побувати навіть у Канаді.

Досі відгуки української преси дуже добрі, а чи буде так само писати про них і американська та канадська загальна преса — покаже майбутнє. Тим часом вони гідно готуються до виступів і до завоювання справжніх висот з вірою, що про них і українську бандуру довідається світ. Вірять кобзарі, що українська музика та музика інша, виконана бандурою, займе те місце в широкому світі, яке їй по праву належиться.

Вісті з українського осередку у Норт Порт--Ворм Мінерал Спрінґ

Почином культурно-освітньої і мистецької референтури Українського Релігійно-Культурного Осередку під проводом Е. Гринівa, наша громада обходила дня 12-го лютого свято Жінки-Героїні.

Свято відкрила д-р Я.Грабович, вказуючи, що усі народи ставлять величаві пам'ятники своїм героям-героїням, а ми, тут зібрані, далеко від батьківщини будуємо пам'ятники не з каміння чи бронзи, але гарячою згадкою та зворошливою пам'яттю у своїх серцях. У вокальній частині хор під управою інж. П. Грабовича відспівав „Ми жертвою в бою...“, а гість із Клівленду Володимир Черних проспівав „Моя Україно“.

Святочне слово виголосила гостя із Дітройту д-р Марія Квітковська, голова СФУЖО. Вона накреслила дві постаті—жінка героїня Ольга Бесараб і Олена Теліга, одна замучена поляками у Львові, а друга—ґестапом у Києві. Згадала вона також і про мисткиню Алу Горську, і про героїнь, які були роздавлені танками на засланні в Караганді, в далекому Сибиру. Всі вони віддали своє безцінне життя для батьківщини, давши приклад до наслідування для теперішніх і майбутніх поколінь, як за старо-римським висловом: „Солодко і почесно вмирати за батьківщину“.

Дуже милою і небуденою несподіванкою на цьому святі були виступи двох бандуристів. Один з них О.Гончаренко, з глибоким почуттям проспівав під акомпаньямент бандури пісні „Встає хмара“ та „Ой, Морозе, морозенку“.

Другою несподіванкою був виступ Ярослава Антоневича із Торонто, Канада, студента музичних інститутів у Канаді та коледжу клясичної гітари у Фльориді. Він, що має вже 14-літній досвід гри на бандурі, мистецьку рутину маестра Г.Китастого, а також є членом ансамблю ім. І.Хоткевича у Торонто був в стані запрезентувати присутнім високий рівень нашого національного інструменту. Загравши на бандурі сонет Г.Китастого „Гомін степів“, він полонив серця присутніх своїм непересічним талантом й опануванням нелегкого й безмежних можливостей інструменту, яким являється бандура. Слухачі нагородили його довгими оплесками.

На закінчення свята членкині нашої громади—М.Касараба, О.Кобзяр, М.Повх, Ж.Семенюк, Л.Соя, М.Тесарович і П.Різник—виконали монтаж-інсценізацію „Душа на сторожі“ на канві творів Олени Теліги та інших подій, укладу Володимири Кавки з Філядельфії. Фортепіяновий супровід—Лідія Соя та д-р Я.Грабович.

Національним гимном закінчено це свято, на якому було присутніх 160 осіб.

Дня 17-го лютого наша соборницька громада гостила нескореного борця проти Москви за права України та її самостійного життя д-ра В.Мороза, який виголосив цікаво і старанно опрацьований реферат на актуальну тему—„Українсько-жидівські стосунки“, і на яких предумовах вони можливі. Ці стосунки можливі лише при умові рівности контраґентів. Потенціял 50-мільйонової нації не повинен бути легкoваженим, бо це рішаючий фактор рівности. Не малою перешкодою у нав'язанні стосунків для співіснування являється проблема відмінних характерів цих двох націй. Після доповіді прелеґент відповідав на численні запити присутніх, підкресливши, в загальному, що промотором щасливої розв'язки стосунків залишається концепція повної рівности, базованої на консолідації нашого потенціялу сили.

вег

Панорама...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

тів всесильного доляра, а також не дає їх Японія чи Німеччина, які не хочуть рискувати своїм капіталом без належних ґарантій.

Загально положення держав Латинської Америки є досить складне, але не безвихідне, однак воно вимагає основних змін економічної структури, побудованій на стабільності їх урядів та на вартості їх монетарної системи, яка повинна опиратися не на паперовій валюті, а мати покриття золотом та їх державним майном. Вкінці слід ствердити, що держави Латинської Америки поголовно для своєї розбудови та скріплення потребують двох важливих чинників. У першу чергу вони потребують отримати довгореченцеві позички, щоб мати змогу розбудовувати та належно використовувати свої природні багатства. Друга важлива потреба — це постійний приплив нової еміґрації, для плянового заселення їхніх великих просторів дуже родючої землі, — бо лиш еміґрація є головним промотором, що запевнює послідовну розбудову та постійне економічне скріплення всього їх населення.

У державах Латинської Америки живе приблизно півмільйона громадян українського походження, які мають уже поважні здобутки, але теперішні відносини мають від'ємні наслідки на їхню розбудову. Тому сильніші наші скупчення повинні принаймні їх морально скріплювати, щоб вони перетривали цей переходовий час економічної скрути, що тепер є якраз на переломовім етапі, змагаючи до уздоровлення економічної системи, яка запевнювала б постійний розвій та добробут усього населення.

ПОМЕРЛА СТЕФАНІЯ ФИЛИПОВСЬКА

Ню Йорк, Н.Й. — У неділю, 6-го березня 1983 року, тут померла на 95-му році життя бл. п. Стефанія Филиповська, народжена в Дусанові, Україна. Панахида буде відправлена в середу, 9-го березня о год. 7:30 вечора у похоронному заведенні Петра Яреми при 7-ій вул., а похорон в четвер, 10-го березня до церкви св. Юра, а потім на цвинтар Ґейт оф Гевен в Йонкерсі.

ГРОМАДИ ВІДЗНАЧИЛИ РОКОВИНИ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Балтимор

Роковини проголошення самостійности Української Народної Республіки та соборности Українських Земель наша громада відзначила урочисто і соборно в 6-го лютого ц.р., молитвами в церквах, де були відслужені Божественні Літургії в намірені українського народу, та участю в святковій Академії,яка відбулася в Домі Української Молоді старанням Відділу УККА при співучасті місцевих організацій.

Програма розпочалася внесенням національних і організаційних прапорів почотами ОбВУА, Пласту, СУМА й ООЧСУ та відограням на фортепіяні американського гимну Любомиром Блашковим. Згодом о. Анатоль Булавка, настоятель української православної церкви св. Михаїла, провів молитву, яка закінчувалась так: „...благаємо і молимо Тебе, Всевишній, прости провини минулого, спрямуй і благослови наш труд, змагання, щоб славити ім'я Твоє у вільній Україні. Просвіти наш розум, щоб розпізнали ми добро від зла, дрібне від великого, правду від ложі. І як Ти сам Любов єси, любови братньої навчи. Амінь."

Губернатор Мериленду Геррі Гюз і посадник Балтимору Вілліям Шейфер проклямували день 22-го січня 1983 року Днем Української Незалежности . Ці проклямації відчитали мґр Ярослав Чабан та Любомир Блашків.

Відкрив свято мґр Андрій Чорнодольській, голова Відділу УККА. Після цього ред. Ярослав Гайвас виголосив святкову промову, в якій він підкреслив те, що українська державність для нас не є історією, вона живе; це те, для чого ми працюємо кожного дня. Він вказав на зловісне для нас явище зросту потуги Совєтського Союзу завдяки помилкам Заходу з кінця Другої світової війни, державному внутрішньому теророві та всецілій підтримці російського народу, який вбачає в СССР продовження „єдиної і неділимої". Але не такі імперії впали, і саме IУ Універсал був передвісником нової ери —ери національного принципу. Наше ставлення до російського народу повинно бути ясне,—сказав промовець,—валимо імперію разом, але будуємо свої держави окремо.

На думку ред. Гайваса, замало, щоб Україна була самостійною, замало, щоб вона вийшла з орбіти Росії, вона мусить ще створити силову систему самостійних держав між Кавказом і Балтикою, яка ґарантувала б цю самостійність. І вже тепер поляки приходять до переконання, що без самостійної України не бути самостійній Польщі.

Мистецьку частину програми відкрив виступ хору ООЧСУ в супроводі Гуртка Бандуристів і під дириґентурою інж. Мирослава Гнатишина з народними піснями: „Гей, нум, хлопці, до зброї", „Засвистали козаченьки" та „Гей, злітались орли", усі в обробці М.Гнатишина. Володимир Чорнодольський та Михайло Кулинич з школи українознавства продеклямували „Ми є діти українські"; Роман Ніщук з УМІ виконав на фортепіяні „Поему" О.Жука; Йосиф Гуцуляк з Юного СУМА деклямував В.Переяславця „Славні Роковини", а гурток юначок „Меви" з Пласту дав збірну деклямацію Б. Лепкого „І в мене був свій рідний край". Виступ гуртка „Меви", до якого входять Андрея і Ніна Марки, Анастазія Стис, Ліса Поліщук, Галина Попович і Ляриса Бендюк, був добре підготований та мав ефективне сценічне оформлення.

Мистецьку програму закінчив ще один виступ хору ООЧСУ в супроводі Гуртка Бандуристів із піснями: „Вкраїно мати" К. Стеценка, „Ой, літа орел" на слова Т.Шевченка, сольо Ст. Поліщука, та „Полтавський рушничок" муз. П.Середи, сл. Л. Матірної. Усі ці пісні були в обробці інж. М.Гнатишина, який і дириґував хором.

Перед закінченням програми Климентій Баб'як, культурно-освітній референт Відділу УККА, подякував промовцеві ред. Я.Гайвасові та місцевим виконавцям програми, особливо хорові ООЧСУ, інтенсивна підготовка якого помітна була у виконуваних піснях. Отець Юрій Маркевич з УКЦ св. Михаїла заінтонував заключну молитву „Боже Великий", а згодом усі присутні відспівали національний гимн. Програмки Академії та летючки виготовив Климентій Баб'як.

Б.С.

Ютика

Цьогорічні святкування 65-ліття проголошення Української Народної Республіки почалися в Ютиці, Н.Й., у п'ятницю, 21-го січня ц.р., коли численна група українців зібралася у посадника міста Стефана Павлінґи, щоб, як і кожного року, він підписав проклямацію і виголосив коротеньку промову до зібраних представників місцевих українських організацій і численних громадян на чолі із нашим священиком о. крилошанином Богданом Смиком й управою ютицького Відділу УККА.

Після цієї церемонії всі подались на міську площу перед ратушем, щоб побіч американського зоряного прапору вивісити український синьо-жовтий. Підписання проклямації і врочисте вивішення прапору із відспіванням національного гимну, як також інтерв'ю із о. крилошанином Богданом Смиком записано на телевізійних звуково-зорових плівках. У вечірніх новинах ці кадри передали як телевізійна станція WKTV, так і WT. Опісля у нічних програмах обидві станції повторили ці кадри у дещо зміненій формі.

Наступного дня, 22-го січня, о 9-ій год. ранку шкільні учні українознавства зі своїми учителями і учительками, батьками і численною громадою зійшлися до церкви св. Володимира Великого, де о. крил. Б.Смик відправив Службу Божу в намірені українского народу.

В суботу ввечері о 7-ій год в Українській Католицькій Авдиторії відбулося свято Державности і Соборности України при численній публиці. Програму відкрила Ірина Запаранюк, а після неї інж. Петро Ярмак, учасник Визвольних Змагань, прочитав проклямацію посадника міста по-українському. Опісля на сцену вийшло сумівське тріо—Ольга Мельник, Марія Кучера і Марія Пташинська,—яке виконало „Розпрощався стрілець". Потім деклямацію „Розпрощались стрільці з рідними.." виконала Ольга Мельник на тлі фортепіянової музики Галини Ґнап-Хомут. Тріо виконало ще одну пісню „Ой, видно село" сл. Богдана Лепкого. Потім святочний реферат виголосив проф. Богдан Рабій, голова ютицького Відділу УКК. Мґр. Ксеня Антипів продеклямувала поезію „Вона живе", а монтаж віршів під проводом невтомної пластової виховниці Володимири Смик, виконала пластова молодь—Мирон і Христя Рабії, Андрій і Наталка Смики, Михась і Марко Ликтеї, Денис Герець і Таня Ярмак. На закінчення програми тріо проспівало „Сини України", до слів Андрія Гнатишина, і „Геть, вороги, з України". Тріо підучила і йому акомпаньювала на фортепіяні Галина Ґнап-Хомут.

Програму завершено українським національним гимном.

(ля)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 27-го БЕРЕЗНЯ 1983 р.

Торонто, Канада. Річні загальні збори Б-ва ім. Митр. А. Шептицького 408-ий Відд., о год. 4-ій по пол. в малій церковній залі парохії св. Покрови при 30 Лідс вул. Проситься усіх чл. до численної участі. — За Управу: М. Грицишин, гол., о. д-р М. Стасів, фін. секр.